ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม

วริศรา ปองทอง[*], พุทธพร อ่อนคำสี[*a], พนิตนันท์ แซ่ลิ้ม[*], ศศิมา แหลมดีกล่ำ[*], วรางคณา ไชยวรรณ[**]

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 58 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน และการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาค โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 87.93 รองลงมาคือระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.07 โดยปัจจัยด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$=4.56, SD=0.62) รองลงมาคือปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$=4.54, SD=0.54) และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ($\bar{X}$=4.37, SD=0.55) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนและปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) ขณะที่ปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาคพบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (OR=8639.46, p=0.031) ขณะที่ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาครั้งนี้สถาบันการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมแรงจูงใจ ความมีวินัยในตนเอง และเจตคติที่ดีต่อการเรียนควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; วิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน; นักศึกษาพยาบาล

[*] อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
[**] อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
[a] Corresponding author: พุทธพร อ่อนคำสี Email: Puttaporn@webmail.npru.ac.th
รับบทความ: 3 พ.ค. 69; รับบทความแก้ไข: 20 พ.ค. 69; ตอบรับตีพิมพ์: 20 พ.ค. 69; ตีพิมพ์ออนไลน์: 1 ก.ย. 69

Predictive Factors of Academic Performance in Community Health Nursing Practicum II among Undergraduate Nursing Students in Nakhon Pathom, Thailand

Warisara Pongthong[*], Puttaporn Onkhamsee[*a], Panittanan Sealim[*], Sasima Laemdeeklam[*], Warangkana Chaiwan[**]

Abstract

This analytical cross-sectional study aimed to examine factors associated with and predict academic achievement in the Community Health Nursing Practicum II course among nursing students in a university in Nakhon Pathom Province. Samples consisted of 58 fourth-year nursing students. Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics, Spearman's rank correlation coefficient, and binary logistic regression with the statistical significance level set at 0.05.

The results revealed that most students had a high level of academic achievement (87.93%), followed by a moderate level (12.07%). Family factors had the highest mean score ($\bar{X}$=4.56, SD=0.62), followed by teaching and learning quality ($\bar{X}$=4.54, SD=0.54), and student characteristics ($\bar{X}$=4.37, SD=0.55). Correlation analysis showed that student characteristics and family factors were significantly associated with academic achievement ($p<.01$), whereas teaching and learning quality were not significantly associated ($p>.05$). Binary logistic regression analysis indicated that student characteristics significantly predicted academic achievement (OR=8639.46, $p=.031$), while family factors and teaching and learning quality were not significant predictors. These findings suggest that educational institutions can apply the results to promote students' motivation, self-discipline, and positive attitudes toward learning, along with improving the quality of practicum teaching and learning management to enhance academic achievement among nursing students.

Keywords: Academic achievement; Community health nursing practicum; Nursing students

[*] Instructor, Faculty of Nursing, Nakhon Pathom Rajabhat University
[**] Instructor, Faculty of Nursing, Panyapiwat Institute of Management
[a] Corresponding author: Puttaporn Onkhamsee Email: Puttaporn@webmail.npru.ac.th
Received: May 3, 26; Revised: May 20, 26; Accepted: May 20, 26; Published Online: Sep. 1, 26

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาพยาบาลในด้านการเรียนภาคปฏิบัตินับเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพ และเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์[1] ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติสะท้อนถึงระดับความสามารถของนักศึกษาในการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานจริง และเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการเรียนการสอน[2] ดังนั้นผู้สอนที่สามารถประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การคิดเชิงวิพากษ์ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ[3]

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการโดยฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลชุมชนในการดูแลสุขภาพครอบครัว กลุ่มประชากรทุกช่วงวัยในชุมชน โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมด้านสุขภาพชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน ควบคู่ไปกับการผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม เพื่อให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลชุมชนครอบคลุมการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านการประเมินชุมชน การวินิจฉัยชุมชน การวางแผนการพยาบาลครอบครัวและชุมชน การจัดโครงการสร้างเสริมสุขภาพและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนในชุมชน[4] ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 8 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 16 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากไม่เข้าใจในกระบวนการพยาบาลชุมชน ทั้งนี้อาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วย

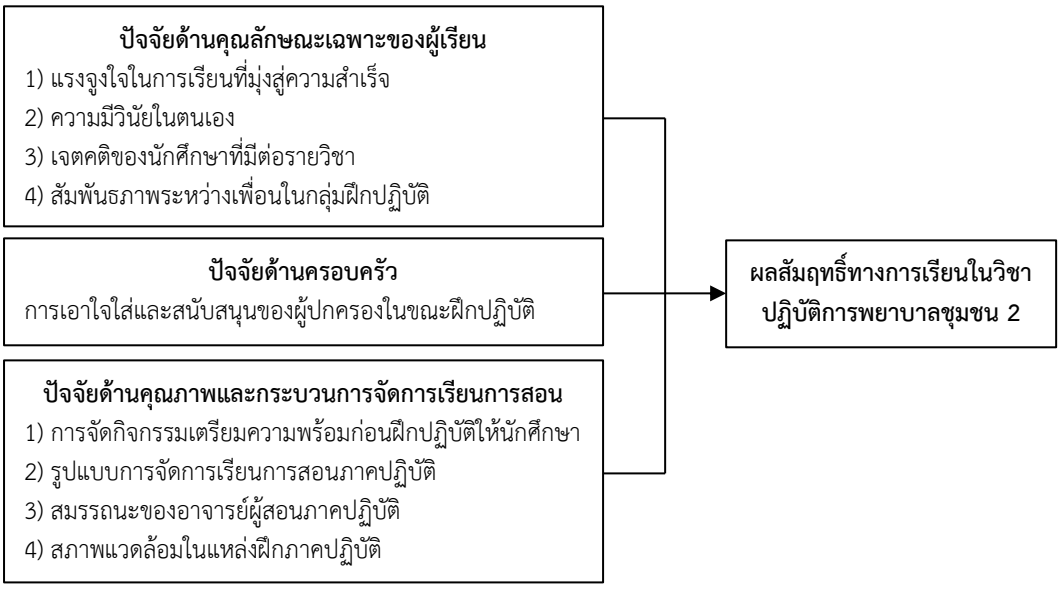
จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าความมีวินัยในตนเอง และเจตคติต่อรายวิชาสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ[5] สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านผู้เรียน เช่น ความมั่นใจ การรับรู้สมรรถนะตนเอง ร่วมกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางคลินิก มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะและความสามารถในการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะในกลุ่มใกล้สำเร็จการศึกษา[6] นอกจากพบว่าการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติช่วยเสริมสร้างสมรรถนะและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ[7] และมีการศึกษาที่พบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติในรายวิชาพยาบาลชุมชนอยู่ในระดับต่ำมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมในแหล่งฝึกปฏิบัติที่นักศึกษามีความไม่คุ้นเคยกับบริบทชุมชน การขาดประสบการณ์ภาคสนาม และปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ เช่น ความมีวินัยในตนเอง เจตคติต่อวิชา และการสนับสนุนจากครอบครัว[1,8]

ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวม แต่ส่วนใหญ่ยังเน้นในวิชาบรรยายหรือวิชาปฏิบัติทางคลินิกในโรงพยาบาล ขณะที่รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ซึ่งมีบริบทเฉพาะตัว ได้แก่ การทำงานเชิงรุกในพื้นที่จริง การทำงานร่วมกับชุมชน และการเรียนรู้แบบกลุ่มภาคสนามในพื้นที่ชุมชน ยังมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่ศึกษาเจาะลึกในประเด็นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของจังหวัดนครปฐม ที่มีลักษณะชุมชน ทรัพยากรแหล่งฝึก และระบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มองค์ความรู้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเฉพาะที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล

ชุมชน 2 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยและชุมชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยจาก 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยด้านการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทผู้เรียน และยกระดับคุณภาพวิชาชีพพยาบาลในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของบลูม[9] แบ่งตัวแปรเป็น 3 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการสอน และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มของตัวแปรอิสระที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจในการเรียนที่มุ่งสู่ความสำเร็จ 2) ความมีวินัยในตนเอง 3) เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชา 4) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในกลุ่มฝึกปฏิบัติ ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย การเอาใจใส่และสนับสนุนของผู้ปกครองในขณะฝึกปฏิบัติ และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติให้นักศึกษา 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ 3) สมรรถนะของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ 4) สภาพแวดล้อมในแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ สามารถแสดงความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน สามารถร่วมทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาลได้

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytical cross-sectional study) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมจำนวน 58 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2568

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เกรดเฉลี่ย) เกรดเฉลี่ยของวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 รายได้ที่ได้รับ การได้รับเงินสนับสนุนการศึกษา และภาวะสุขภาพ การตอบให้เติมคำและเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน จำนวน 56 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบประเมินค่าชนิด 5 ตัวเลือก (Rating scale) แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียนที่มุ่งสู่ความสำเร็จ จำนวน 12 ข้อ ความมีวินัยในตนเอง จำนวน 16 ข้อ เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรายวิชา จำนวน 13 ข้อ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในกลุ่มฝึกปฏิบัติ 15 ข้อ การแปลผล ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึงระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด[5]

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านครอบครัว เป็นข้อคำถามแบบประเมินค่าชนิด 5 ตัวเลือก ได้แก่ การเอาใจใส่และสนับสนุนของผู้ปกครองในขณะฝึกปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ การแปลผล ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึงระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง

2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด[5]

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 45 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบประเมินค่าชนิด 5 ตัวเลือก แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติให้นักศึกษา จำนวน 10 ข้อ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ จำนวน 10 ข้อ สมรรถนะของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ จำนวน 15 ข้อ สภาพแวดล้อมในแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 10 ข้อ การแปลผล ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึงระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด[5]

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติและสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.91 ถึง 0.93 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ในระดับดีถึงดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บงานวิจัยถึงคณบดี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยประสานงานหัวหน้าหมู่เรียนที่ได้รับการสุ่มเลือก เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ขั้นตอนการทำแบบสอบถาม ผ่าน Google form อาสาสมัครวิจัยทำการตอบแบบสอบถามจนครบตามจำนวน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและระดับของปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ด้านครอบครัว และด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สำหรับการวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman’s rank correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

วิเคราะห์ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาค (Binary logistic regression) เนื่องจากตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงจัดประเภท โดยกำหนดระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ระดับปานกลาง (2.00-2.99) และระดับสูง (3.00-4.00) ตัวแปรอิสระประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยรวมของตัวแปรย่อยในแต่ละด้าน

โดยก่อนการวิเคราะห์ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance โดยกำหนดเกณฑ์ VIF<5 และค่า tolerance>0.2

การประมาณค่าพารามิเตอร์ใช้วิธี Maximum likelihood และรายงานผลในรูปของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ค่าอัตราส่วนโอกาส (Odds Ratio: OR หรือ Exp(B)) ช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (95% CI) และค่า p-value การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง ใช้ค่า -2 Log likelihood และการทดสอบ Hosmer-Lemeshow goodness-of-fit test โดยพิจารณาว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมเมื่อค่า p-value ของ Hosmer-Lemeshow มากกว่า 0.05

การพิทักษ์สิทธิ์ของอาสาสมัคร

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เลขที่อนุมัติ 020/2568 ลงวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2568 ก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ ตลอดจนการดูแลความลับของข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่กลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน และขอความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนเริ่มเข้าร่วมโครงการ โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถขอถอนตัวในการเข้าร่วมการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อสัมพันธภาพและการเรียนการสอนหรือประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างที่พึงได้ตามปกติ

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลทั่วไป** กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 94.83 และเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.17 ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในช่วงเกรด 3.00-4.00 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 87.93 รองลงมาคือช่วงเกรด 2.00-2.99 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.07

สำหรับรายได้ที่ได้รับต่อเดือน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 53.45 รองลงมาคือไม่มีรายได้หรือมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 36.21 แหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ได้รับจากผู้ปกครอง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 67.24 รองลงมาคือกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 และรายได้จากงานอื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 ในด้านความเพียงพอของค่าใช้จ่าย พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 58.62 รองลงมาคือไม่เพียงพอ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 22.41 และเพียงพอและมีเหลือเก็บ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97

ด้านสุขภาพในช่วงฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 74.14 รองลงมามีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25.86 นักศึกษาทั้งหมดไม่มีโรคประจำตัว ส่วนใหญ่ไม่เคยลาป่วย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 94.83 และมีการลาป่วย 1 ครั้ง น้อยกว่า 10% ของเวลาเรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.17

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม (n=58)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	55	94.83
ชาย	3	5.17
เกรดรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2		
3.00-4.00	51	87.93
2.00-2.99	7	12.07
รายได้ที่ได้รับต่อเดือน		
5,000-10,000 บาท/เดือน	31	53.45
ไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน	21	36.21
10,000-15,000 บาท/เดือน	4	6.70
มากกว่า 15,000 บาท/เดือน	2	3.64
นักศึกษาได้รับเงินสนับสนุนจาก		
ผู้ปกครอง	39	67.24
กยศ.	11	18.97
ทุนอื่น ๆ	8	13.79
ค่าใช้จ่ายเพียงพอหรือไม่		
เพียงพอไม่เหลือเก็บ	34	58.62
ไม่เพียงพอ	13	22.41
เพียงพอมีเหลือเก็บ	11	18.97
นักศึกษามีโรคประจำตัวหรือไม่		
ไม่มี	58	100
สุขภาพในช่วงฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2		
แข็งแรงดี	43	74.14
มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย	15	25.86
การลาป่วยในช่วงฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2		
ไม่เคยลาป่วย	55	94.83
1 ครั้ง (น้อยกว่า 10% ของเวลาเรียน)	3	5.17

2. ระดับปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ด้านครอบครัว และด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.49, SD=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$=4.56, SD=0.62) รองลงมาคือปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการ

จัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$=4.54, SD=0.54) อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ($\bar{X}$=4.37, SD=0.55) ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม (n=58)

ระดับคะแนนปัจจัยทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน	4.37	0.55	มาก
ปัจจัยด้านครอบครัว	4.56	0.62	มากที่สุด
ปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.54	0.54	มากที่สุด
รวม	**4.49**	**0.57**	**มาก**

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 โดยปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง (r=0.626, p<0.01) ขณะที่ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r=0.379, p<0.01) และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (r=0.248, p>0.05) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านครอบครัวในระดับปานกลาง (r=0.461, p<0.01) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับปานกลาง (r=0.509, p<.01) ในขณะที่ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับค่อนข้างสูง (r=0.675, p<0.01) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมนระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมกับปัจจัยศึกษา (n=58)

ตัวแปร	1	2	3	4
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1.00			
2. ปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน	0.626**	1.00		
3. ปัจจัยด้านครอบครัว	0.379**	0.461**	1.00	
4. ปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน	0.248	0.509**	0.675**	1.00

**p<0.01

4. ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาค (Binary logistic regression) โดยก่อนการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาค ได้ตรวจสอบความสัมพันธ์

ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่า VIF อยู่ในช่วง 2.06-2.62 และค่า tolerance มากกว่า 0.2 ทุกตัวแปร แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้วยการถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาคพบว่าแบบจำลองมีความเหมาะสมและสามารถอธิบายข้อมูลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลการทดสอบ Omnibus Tests of Model Coefficients พบว่า โมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2=27.625, p<.001) แสดงให้เห็นว่าชุดตัวแปรอิสระสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตาม พบว่า ค่า Nagelkerke R^2 เท่ากับ 0.727 แสดงว่าโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 72.7 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง และการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยสถิติ Hosmer-Lemeshow พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2=1.184, p=.997) แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลที่ศึกษา อีกทั้งโมเดลยังมีความสามารถในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้องร้อยละ 93.1

ผลการตรวจสอบ Multicollinearity พบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่า VIF อยู่ในช่วง 2.06-2.62 และค่า tolerance มากกว่า 0.2 ทุกตัวแปร แสดงว่าไม่เกิดปัญหา multicollinearity ในแบบจำลอง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์รายตัวแปร พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (B=9.064, p=.031) โดยมีค่าอัตราส่วนโอกาส (Odds Ratio: OR) เท่ากับ 8639.462 และมีช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อยู่ระหว่าง 2.328-32058714.800 แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้โอกาสที่นักศึกษาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ค่าช่วงความเชื่อมั่นที่กว้างและค่า Odds Ratio ที่สูงมาก อาจสะท้อนถึงขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำกัดและการกระจายของข้อมูลที่ไม่สมดุล

สำหรับปัจจัยด้านครอบครัว (B=-0.231, p=.850) และปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน (B=-3.137, p=.101) พบว่าไม่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยแม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรดังกล่าวจะมีทิศทางเชิงลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยทั้งสองด้านมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบริบทของการศึกษาครั้งนี้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน 2 ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม (n=58)

ปัจจัย	b	SE	Wald	OR	df	p-value	95%CI
คุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน	9.064	4.193	4.672	8639.462	1	0.031*	2.328-32058714.8
ด้านครอบครัว	-0.231	1.218	0.036	0.794	1	0.850	0.073-8.646
ด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอน	-3.137	1.912	2.692	0.043	1	0.101	0.001-1.841

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, OR=Odds Ratio; CI=Confidence Interval

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติในการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในบริบทของการฝึกปฏิบัติที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาที่รายงานว่าการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้ของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ[10]

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษา พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนและปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนภาคปฏิบัติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับอิทธิพลจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของผู้เรียน โดยเฉพาะปัจจัยด้านผู้เรียน เช่น แรงจูงใจ ความมีวินัย และเจตคติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าปัจจัยด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาพยาบาล[11] และสอดคล้องกับแนวคิดของ Walberg ที่อธิบายว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน สภาพแวดล้อม และกระบวนการจัดการเรียนการสอน[12]

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้วยสถิติการถดถอยโลจิสติกแบบทวิภาค พบว่ามีเพียงปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนเท่านั้นที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถทำนายได้ ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าปัจจัยภายนอกจะมีความสำคัญในฐานะปัจจัยสนับสนุน แต่ปัจจัยภายในของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในบริบทของการฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom ที่ระบุว่าปัจจัยภายในของผู้เรียน เช่น ความสามารถพื้นฐาน แรงจูงใจ และความตั้งใจในการเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน[9] และสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความมีวินัยในตนเองสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลได้[8]

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่สนับสนุนบทบาทของความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (Self-efficacy) ในการเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับสมรรถนะทางการพยาบาล กล่าวคือ นักศึกษาที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองสูงจะมีแนวโน้มตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่ท้าทาย กล้าตัดสินใจ และมีความพยายามในการเผชิญปัญหามากกว่า ส่งผลให้สามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสถานการณ์ทางคลินิกที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ในบริบทของการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์พี่เลี้ยง การได้รับคำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ และการมีโอกาสฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองของนักศึกษา ซึ่งส่งผลทางอ้อมต่อการพัฒนาสมรรถนะทางการพยาบาล ทั้งนี้ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแปรสื่อกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองเป็นตัวแปรสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับสมรรถนะทางการพยาบาล[6]

ในทางกลับกันแม้ว่าปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ไม่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าปัจจัยดังกล่าวทำหน้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้โดยรวม แต่เมื่อเข้าสู่บริบทของการปฏิบัติจริงที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูง การตัดสินใจ และความรับผิดชอบเฉพาะหน้า ปัจจัยภายในของผู้เรียนจะมีบทบาทเด่นชัดมากกว่า นอกจากนี้ความไม่พบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านคุณภาพและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอาจเกิดจากความแปรปรวนของข้อมูลที่จำกัดในกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาที่รายงานว่าปัจจัยเชิงจิตวิทยามีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การปฏิบัติงานมากกว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม[5]

เมื่อพิจารณาสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยทั้งสามด้านสามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ผลการศึกษาพบว่าสมมติฐานได้รับการสนับสนุนบางส่วน โดยมีเพียงปัจจัยด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่เป็นตัวแปรทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพภายในของผู้เรียน โดยเฉพาะแรงจูงใจ ความมีวินัย และเจตคติที่ดีต่อการเรียน ควบคู่ไปกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และความรับผิดชอบ
2. อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูงตามแนวคิด Bloom เช่น Case-based learning หรือ Problem-based learning
3. สถานศึกษาควรมีระบบสนับสนุนด้านจิตสังคมและการเรียนรู้เพื่อเสริมแรงจูงใจของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเน้นการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมเสริมสร้างแรงจูงใจและวินัยในตนเองของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมดังกล่าวต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะทางวิชาชีพ
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังนักศึกษาพยาบาลชั้นปีอื่นเพื่อเปรียบเทียบบริบทการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

1. สุภาวดี เนติเมธี, ดวงเดือน ดวงสำราญ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง. วารสารโรงพยาบาลอุดรธานี. 2564;29(3):324-32.
2. ปิยะพร บัวระพา, ปาริชาติ ชัยขันธ์, วิสุดา อินทรเพ็ชร, ขวัญพิชชา บุญอ่ำ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี [งานวิจัยระดับปริญญาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; 2563.
3. จักรกฤษณ์ ผูกจิตร, อรพรรณ อุดมพร. ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารพยาบาลทหารบก. 2565; 23(1):101-10.
4. สภาการพยาบาล. ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาวิชาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2563. ราชกิจจานุเบกษา [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2568 พฤษภาคม 10]; เข้าถึงได้จาก: https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/normal2563(1).PDF
5. กิติพงษ์ เรือนเพ็ชร, ยุวดี งอมสงัด, พนิตนันท์ แซ่ลิ้ม, ฐานิดา สมขันตี, ทิตยาวดี อินทรางกูร. ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของนิสิตพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารพยาบาล. 2566;72(3):38-46.
6. Pu Y, Xie H, Fu L, Zhang X, Long T, Su X, et al. Self-efficacy as a mediator in the relationship between clinical learning environment and core nursing competence of intern nursing students: a multicentre cross-sectional study. BMJ Open. 2025 May 22;15(5):e094858. doi: 10.1136/bmjopen-2024-094858.
7. กชพร ใจอดทน, อรณิชชา ทศตา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 2565; 27(2):29-41.
8. สุดา ทองทรัพย์, กิติพงษ์ เรือนเพ็ชร, สุพิน สุโข. ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนิสิตพยาบาล มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตบุรีรัมย์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 7. 2567; 16(3): 105-18.
9. Bloom BS. Human characteristics and school learning. New York: McGraw-Hill; 1976.
10. เยาวดี สุวรรณาคะ, พัดชา ไชยสำแดง. ปัจจัยทำนายทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรก มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี. 2567;18(2):95-107.
11. พรทิพย์ ปาอิน, วิไลพร กาเชียงราย, วินัฐ ดวงแสนจันทร์. ปัจจัยทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของนิสิตพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคเหนือ. วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ. 2568; 26(2):1-13.
12. Walberg HJ. Improving the productivity of America's schools. Educ Leadership. 1981;38(8):656-60.